

20.3.65, שבת

בא הלל. מה יהיה? בלעדי עלולים להתפורר. אמרתי לו שאיני יכול לשנחת

עם כל חבר לחוד. ואמרו לי שרוצים קבוצת חברים לבוא אלי. הלל חושש שבפני

הרבה חברים לא חוגד כל האמת. הוא היה מדוכא מסירובי לדון אתו ביחידות.

- ברבע לפני 11 בא אצלי הנס אולריך *Kempski* (שאלחיו אם

זה שם פולני? אמר שמוצאו בדור שלישי או רביעי מפולניה והוא מחגאה בכך).

כא-כוח דיוולט. היה בשנת 1957 בסין. אין מלחמות סנימיות, אין רעב, על חינוך

מוציאים יוחר מאשר על צבא. היה שלושה שבועות במצרים. יש הסבה במצב הכלכלי,

לא כמו בסין. יש פה משבר, והוא מודאג מאוד. כולם שמחו להחלטת הכנסת, אם כי

דברי רוח"מ פגעו בכבודם. עכשיו יש סכנה שהכל יתערער. אמרתי לו - איני עכשיו

בשלטון, ואיני מתערב בענייני הממשלה, אבל איני חסר חקווה שהדברים יסתדרו מתוך

רצון טוב של שני הצדדים. - כלום אני סבור שבין צריכה להכנע בכל? - עניתי

שאיני רשאי לחוות דעה, ואיני מדבר בשם איש, אבל אני מקווה שהשכל הישר יתגבר.

אמרתי לו שאיני רואה ביחסים בינינו ובין גרמניה ניגוד בין הרגש והשכל, אלא

עתיד מול עבר. טבעי שלא נשכח מה שעוללו הנאצים. אבל משטרם אינו עוד ולא יוכל

לשוב, אם כי סיפרתי לו כי בהיות פה ביהם לפני 12 שנה שאלחיו (נפגשנו אז

בשדה בוקר) אם יש סכנה שהנאציסם יחזור לגרמניה, והוא ענה שאינו יכל עדיין

להבטיח שלא. אבל מאז נשתנו הדברים - גם בפנים גרמניה וגם בעולם. המאה הי"ט

לגבי ארצות אירופה (צרפת של נפוליון, אנגליה של אימפריה עולמית, וגרמניה

של חלום כיבוש העולם) חלפה ללא שוב. פנינו לעתיד וגרמניה היא אחרת, היא

ארץ חשובה, ויחסינו אתה הם נורמליים. אין זו שכחת העבר, אלא ידיעה שהעבר חלף ואין להחזירו, אין גם להחיות ששה המיליונים שנשמדו. דיכרנו גם על המצב העולמי - על אפשרות איחוד אירופה. הוא מאמין באיחוד זה. גם הוא אומר שאין אפשרות של איחוד הגרמניות, אלא אם ישתנה המצב ברוסיה באופן קריטי.

היה מאוד מדוכא מסכנת משבר אסא חדש בין ישראל וגרמניה.

נתתי לקמפסקי לקרא פרק יח' של יחזקאל בגרמנית.

אחריו באה אצלי אלמנח נמיר. סיפרה לי פרטים על מותו, היה לו סרטן במקום נעלם. פתאום כשבא הביחה בצהרים היה חורר ועייף, היה שטף דם, הרופא לא ידע היכן והסיבה, לוקח בערב לבית החולים. החקשו בניתוח, כי לא ידעו סיבת שטף הדם ומקומו. אילצו אותה לשוב לביתה ולשוב בשלוש אה"צ, אולם בשחים הודיעו לה שהוא מת. היא באה לחקור בארחיב של ויצמן והארכיב הציוני. יש בשניהם הרבה מכתבים מנמיר. היתה גם אצל שרת שיש לו מכתב מנמיר. שאלתי על שלומו של שרת. בדיבור זמן רב היה נורמלי, ישב על כסא, אבל כעבור חמשים דקה נעשה חורר ולא יכול עוד לדבר. היא הזכירה לו הטיסה המשותפת עם נמיר לצ'קרס ב-1931. אכרחי לה שהיא טועה: לא מפה נסעתי לצ'קרס, אלא משויץ, מהקונגרס הציוני, ורק בלונדון נצטרף אלי נמיר ונסענו יחד לראות את מקדונלד. היא אמרה לי שכנראה הטיסה המשותפת היתה בפעם אחרת, כי היא זוכרת שנמיר סיפר לה על הטיסה שנתקלה בסערה והיה מלטול אבל הוא ואני לא נבהלנו. לא זכרתי טיסה זו. היא כותבת שני ספרים על נמיר: ביוגרפיה מימי ילדותו עד מותו, ואוסף דבריו. יש לנמיר אחות חיה, בת 81, ממנה היא מקבלת ידיעות על ילדותו.